

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Fi2025/02353

Betänkandet Ökad och rättvis tillgång till data – kompletterande bestämmelser till EU:s dataförordning

Förvaltningsrätten i Stockholm har, utifrån de aspekter som domstolen har att beakta, följande synpunkter.

Rätten till ett effektivt rättsmedel m.m.

Förvaltningsrätten har i och för sig inga invändningar mot att en bestämmelse införs som klargör att beslut av en behörig myndighet att inte vidta någon åtgärd med avseende på ett klagomål får överklagas av den som har lämnat in klagomålet. Enligt utredningen framgår rätten till ett effektivt rättsmedel mot, eller omprövning av, sådana beslut av artikel 39.2 i dataförordningen. Enligt förvaltningsrätten förefaller den artikeln dock ta sikte på ren passivitet från den behöriga myndighetens sida snarare än uttryckliga beslut att inte vidta någon vidare åtgärd (jfr artikel 78.2 i EU:s dataskyddsförordning och prop. 2024/25:88). Utredningen har inte tagit ställning till frågan om en rätt till ett effektivt rättsmedel mot sådana beslut i stället följer av artikel 39.1. Som utredningen framhåller finns det vissa skillnader mellan EU:s dataskyddsförordning och dataförordningen som talar mot en ren analogi i förhållande till uttalandena i HFD 2023 ref. 54, som gällde rätten till effektivt rättsmedel enligt artikel 78.1 i dataskyddsförordningen (motsvarande artikel 39.1 i dataförordningen). Domstolen anser att grunden för den föreslagna bestämmelsen i 18 § tredje stycket kompletteringslagen bör förtydligas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Domstolen vill också framhålla att EU-kommissionen tidigare har inlett ett överträdelseärende mot Sverige med anledning av att en rätt till effektivt rättsmedel vid ren passivitet från tillsynsmyndighetens sida enligt artikel 78.2 i dataskyddsförordningen inte hade införts. Detta ledde till införandet av en särskild dröjsmålstalan (se 6 kap. 8 § och 7 kap. 3 a § lagen [2018:218] med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning samt prop. 2024/25:88). Utredningen har inte berört frågan om rättsmedel vid ren passivitet från den behöriga myndighetens sida särskilt. Enligt förvaltningsrätten finns det skäl att överväga om en lösning motsvarande den dröjsmålstalan som införts med anledning av artikel 78.2 i dataskyddsförordningen bör införas även i detta lagstiftningsärende. Även denna fråga bör behandlas vidare i det fortsatta lagstiftningsarbetet för att säkerställa att ett nytt överträdelseärende undviks.

Konsekvenser för domstolarna

Förvaltningsrätten instämmer i utredningens bedömning vad gäller antalet överklaganden av beslut om certifiering. Vad gäller beslut av Post- och telestyrelsen i egenskap av behörig myndighet vill förvaltningsrätten framhålla följande.

Dataförordningen tillerkänner flera olika aktörer rättigheter som kan föranleda beslut av PTS, inte minst rätten att lämna in klagomål. Rätten att lämna in klagomål är inte beroende av att förordningen faktiskt har överträtts utan endast av att en aktör anser att dennes rättigheter enligt förordningen har överträtts. Tröskeln för att kunna lämna in klagomål är alltså låg. Inlämnande av klagomål kan därtill kräva en mycket begränsad arbetsinsats för klagomålsingivaren, inte minst till följd av tillgången till AI-verktyg. Domstolen har noterat att inlagor och överklaganden som förefaller ha tagits fram genom AI-verktyg blir allt vanligare, särskilt i mål om klagomål enligt dataskyddsförordningen. Erfarenhetsmässigt kan detta bidra till omfattande inlagor och yrkanden som inte är helt anpassade till svensk förvaltningsprocess, vilket gör dem särskilt tidskrävande att hantera.

Mot denna bakgrund, och med hänsyn till dataförordningens komplexitet, kan även ett litet antal klagomålsärenden bli förhållandevis resurskrävande för PTS och i förlängningen även för förvaltningsdomstolarna. Domstolen anser därför, i likhet med utredningen, att bedömningen av förslagets effekter på domstolarna är behäftad med stor osäkerhet. Det är därför viktigt att ärendetillströmningen följs och att domstolarnas resurser anpassas därefter.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Karin Dahlin efter föredragning av föredragande juristen Magnus Jansson.

Karin Dahlin

Magnus Jansson